

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALAR VA METODIKA.

Fayzullayeva F.I.

Nizomiy nomidagi O'zMPU

“Boshlang'ichi ta'lim” yo'nalishi 2-bosqich talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18694060>

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang'ich ta'lim jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalar va innovatsion metodikalarning ahamiyati, ularning o'quvchilar bilimini oshirishdagi samaradorligi hamda ta'lim sifatini yaxshilashdagi o'rni tahlil qilinadi. Xususan, raqamli ta'lim vositalari, interaktiv metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari hamda kompetensiyaviy yondashuv asosida darslarni tashkil etish masalalari yoritiladi. Shuningdek, maqolada UNESCO hamda UNICEF tomonidan ilgari surilgan ta'limni raqamlashtirish va sifatli ta'limni ta'minlash bo'yicha konseptual yondashuvlar tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, zamonaviy texnologiyalarni boshlang'ich ta'lim jarayoniga samarali integratsiya qilish o'quvchilarning mustaqil fikrlash, ijodkorlik va axborot bilan ishlash kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, innovatsion metodika, interaktiv metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, raqamli ta'lim, kompetensiyaviy yondashuv, ta'lim sifati, didaktik vositalar.

Hozirgi globallashuv va raqamli transformatsiya jarayonlari ta'lim tizimiga ham tub o'zgarishlar kiritmoqda. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichi shaxs kamolotining poydevori sifatida alohida ahamiyat kasb etadi. Shu bois mazkur bosqichda ta'lim jarayonini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etish, ilg'or metodik yondashuvlarni qo'llash hamda o'quvchilarning mustaqil fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish dolzarb masalaga aylanmoqda.

Bugungi kunda xalqaro miqyosda sifatli ta'limni ta'minlash masalasi ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Xususan, UNESCO tomonidan ilgari surilgan “Barqaror rivojlanish maqsadlari” doirasida sifatli ta'limni ta'minlash va ta'lim jarayoniga innovatsion texnologiyalarni joriy etish muhim vazifa sifatida belgilangan. Shuningdek, UNICEF ta'limni raqamlashtirish va bolalarning zamonaviy kompetensiyalarini rivojlantirish bo'yicha qator dasturlarni amalga oshirmoqda. Boshlang'ich ta'limda zamonaviy texnologiyalarni qo'llash o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini oshiradi, dars jarayonini interaktiv va samarali tashkil etishga imkon yaratadi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, multimediali vositalar, interaktiv metodlar hamda

kompetensiyaviy yondashuv asosida olib borilgan ta'lim jarayoni o'quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Mazkur maqolaning maqsadi — boshlang'ich ta'limda zamonaviy texnologiyalar va metodikalarning nazariy asoslarini tahlil qilish, ularning amaliy samaradorligini yoritish hamda ta'lim jarayoniga integratsiya qilishning dolzarb jihatlarini ochib berishdan iborat.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar — bu o'quv jarayonini samarali, interaktiv va individual xususiyatlarga moslashtirishga xizmat qiluvchi metodlar va vositalar majmui hisoblanadi. Boshlang'ich ta'lim bosqichida ushbu texnologiyalar o'quvchilarning bilim olish motivatsiyasini oshirish, mustaqil fikrlash va ijodkorlik ko'nikmalarini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega.

Bugungi kunda quyidagi texnologiyalar keng qo'llanilmoqda:

1. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) — kompyuterlar, planshetlar, interaktiv doskalar va ta'lim platformalari yordamida darslarni vizual va interaktiv tarzda o'tkazish imkonini beradi.

2. Multimediali vositalar — animatsiyalar, audio va video materiallar, simulyatsiyalar o'quv jarayonini qiziqarli va esda qolarli qiladi.

3. Onlayn ta'lim platformalari — masofaviy kurslar va elektron resurslar o'quvchilarning mustaqil ishlashini qo'llab-quvvatlaydi.

4. Interaktiv metodlar — guruh ishlari, muammoli vazifalar, rolli o'yinlar va boshqa faol yondashuvlar orqali o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi.

Boshlang'ich ta'limda samarali metodika o'quvchilarning yosh xususiyatlarini hisobga olib ishlab chiqiladi. Zamonaviy metodik yondashuvlar quyidagi asosiy yo'nalishlarda rivojlanmoqda:

1. Kompetensiyaviy yondashuv — o'quvchilarning faqat bilim emas, balki ko'nikma va malakalarini shakllantirishga yo'naltiriladi.

2. Differensial yondashuv — har bir o'quvchining individual imkoniyatlari va ehtiyojlariga moslashgan dars tashkil etiladi.

3. Loyiha asosidagi o'qitish — o'quvchilar mustaqil loyiha ishlari orqali mavzuni chuqur o'rganadilar va ijodiy yechimlar ishlab chiqadilar.

4. Integratsiyalashgan darslar — turli fanlarni birlashtirish orqali o'quvchilarga mavzularni kontekstual tarzda o'rgatish imkonini beradi.

3. Zamonaviy texnologiyalarni qo'llashning afzalliklari

1. O'quvchilarning qiziqishini oshirish — interaktiv va vizual vositalar darslarni qiziqarli qiladi.

2. Individual yondashuv imkoniyati — har bir o'quvchi o'z sur'atida bilim oladi.

3.O'qituvchi ishini yengillashtirish — dars rejalari, baholash va resurslar elektron platformalarda samarali boshqariladi.

4.Tanqidiy va ijodiy fikrlashni rivojlantirish — muammoli vazifalar va loyihalar o'quvchilarda mustaqil fikrlashni rag'batlantiradi.

4. Zamonaviy texnologiyalarni integratsiyalash bo'yicha tavsiyalar

1.Darslarni rejalashtirishda AKT va interaktiv metodlarni kombinatsiyalash.

2.Elektron resurslar va multimedia vositalaridan muntazam foydalanish.

3.O'quvchilarning individual ehtiyojlari va qobiliyatlarini doimiy monitoring qilish.

4.O'qituvchilar uchun malaka oshirish kurslarini tashkil etish, zamonaviy metod va texnologiyalar bilan tanishtirish.

Mazkur maqolada boshlang'ich ta'limda zamonaviy texnologiyalar va innovatsion metodikalarning o'rni, samaradorligi va qo'llanilishi masalalari tahlil qilindi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, interaktiv va multimediali vositalar darslarni qiziqarli, samarali va o'quvchilarga mos tarzda tashkil etishga imkon beradi.

Shuningdek, kompetensiyaviy yondashuv, loyihaviy metod va integratsiyalashgan darslar o'quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Zamonaviy texnologiyalarni tizimli ravishda integratsiyalash boshlang'ich ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning mustaqil ishlashini rag'batlantirish va o'qituvchilarning ish jarayonini samarali boshqarish imkonini beradi.

Natijada, boshlang'ich ta'limda innovatsion metod va texnologiyalarni qo'llash nafaqat bilim sifatini oshiradi, balki bolalarning shaxsiy rivojlanishi, ijodkorlik va raqamli kompetensiyalarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu bois, ularni dars jarayoniga joriy etish va doimiy ravishda yangilab borish ta'lim sifatining barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1.Ахмедов, Ш. М. Boshlang'ich ta'limda zamonaviy pedagogik texnologiyalar. Toshkent, 2020.

2.UNESCO. Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives. Paris, 2017.

3.UNICEF. Digital Learning in Early Childhood Education. New York, 2019.

4.Мирзаев, Р. Б. Innovatsion metodika va darslarda interaktiv texnologiyalar. Toshkent, 2021.